

بررسی اسنادی از نشان‌های طلا و نقره شهر در دوره پهلوی

عمادالدین فیاضی^۱

مقدمه:

این مقاله به بررسی اسنادی درباره «نشان‌های طلا و نقره شهر» در دوره محمدرضا شاه می‌پردازد. یکی از جالب‌ترین اسنادی که در سازمان اسناد ملی نگهداری می‌شود، اسناد مربوط به بخشی از نشان‌ها در دوره محمدرضا شاه پهلوی است. نگارنده در این نوشتار کوشیده است که به تاریخچه نشان‌ها و شناخت انواع و اقسام آنها در عصر قاجار و پهلوی اشاره نماید و پس از آن به شرح و توضیح اسناد «نشان‌های طلا و نقره شهر» بپردازد.

گذشته از ویژگی‌های این نشان‌ها، نکته حائز اهمیت این است که چه افراد و شخصیت‌هایی نامزد دریافت این نشان‌ها بودند و دلایل دریافت آنها چه بوده است.

مفهوم نشان

نشان با مراتب گوناگون از قدیم الایام در تاریخ سیاسی کشورها مطرح بوده و به مرور زمان دگرگونی‌هایی در کم و کیف آنها به وجود آمده است. در گذشته نشان به دو معنی به کار برده می‌شد، نخست اینکه چون سران و پادشاهان پیامی برای کسی ارسال می‌کردند، به همراه رسول، نشانی که دریافت‌کننده پیام را از صدق و راست‌گویی رسول مطمئن سازد، می‌فرستادند. مثلاً در ایران فرستادن انگشتری به عنوان نشان مرسوم بود و نزد اقوام تورانی نیز همان نشان مرسوم بود. گاه به جای انگشتری چیزی دیگر به عنوان نشان برای تعیین و نماد‌سند و یا ابراز محبت و وابستگی به کسی داده می‌شد تا در هنگام ضرورت ارائه

۱. استادیار تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری.

نماید. اما معنی دیگر نشان، علامتی بود که حکومت‌ها برای افتخار یا خدمت به کسی می‌دادند^۱ در این مقاله منظور نگارنده، معنی و مفهوم دوم است.

هدف از اعطای نشان

اعطای نشان، از قدیم الایام در ایران رایج بود. پادشاهان ایرانی از زمان هخامنشی به بعد سعی می‌کردند به گونه‌ای از افرادی که مصدر خدماتی بودند، قدردانی و تشکر کنند. این قدردانی به صور گوناگونی جلوه گر بود. مثلاً، گاه سلاح و جنگ افزاری همچون شمشیر، نیزه و خنجر و گاه خاتم و انگشتری و موارد دیگر، هدیه می‌دادند. در تاریخ سیاسی ایران نیز بسیار دیده شده که با برقراری رابطه دوستانه با کشورهای دیگر، تمثال و تصویرهای پادشاهان بین دو طرف رد و بدل می‌شد گاهی نیز سکه و نشان‌هایی که ضرب آنها به مناسبت ایجاد مذهبی یا نوروز بود، به خدمتگزاران داخلی و امرا و سران خارجی اهدا می‌شد. از این رو امروز موزه‌های معتبر دنیا مملو از سکه‌ها و نشان‌ها و تمثال‌های پادشاهان عصر ساسانی یا ایران دوره اسلامی است^۲.

بیشترین اطلاعات قابل توجه در مورد اعطای نشان به مفهوم امروزی آن، مربوط به عصر قاجار می‌باشد. در اوایل قرن نوزدهم که دولت ایران روابط سیاسی و تجاری خود با کشورهای اروپایی را بسط و توسعه داد، از طرف سلاطین کشورهای مزبور ضمن سایر هدایای ارسالی، مدال‌هایی نیز اهدا می‌شد که متقابلاً می‌بایست از طرف ایران نیز در این مورد اقدام می‌گردید. بنابراین، موضوع تهیه نشان از اینجا مورد توجه قرار گرفت و به تدریج این مسئله تحت ضابطه و ترتیب مشخص و معینی در آمد^۳.

در این نامه‌هایی که در مورد نشان‌ها و چگونگی اعطای آن وجود دارد، به خوبی هدف از اعطای نشان‌ها به افراد مختلف روشن شده است؛ «اینکه در هر مملکتی پادشاه و سلطانی هست که اداره امور آن را به عهده دارد و برای انتظام امور ملک و ملت لازم است شخصی را که خدمت می‌کند با کسی که خدمتی انجام نمی‌دهد، تفاوتی قائل باشد و مسلماً اگر فرقی بین آنها قائل نباشد، امر مملکت نظام نمی‌یابد و هیچ کس رغبتی به خدمت کردن نشان نخواهد داد. بنابراین، باید به شخص خادم مهر و التفات نمود و به شخص خائن قهر و سیاست».

تفاوت‌های مذکور در سه مورد مشخص نمایان می‌شد:

- اول: در مورد لقب و منصب
- دوم: در مورد حقوق و مزایا
- سوم: در مورد اعطای نشان و علامت‌ها

۱. دهخدا لغت‌نامه حرف ن.

۲. مشیری محمد «نشانها و مدالها، ایران از آغاز سلطنت قاجاریه تا امروز» مجله بررسی‌های تاریخی سال ششم

شماره ۶. ص ۱۵۹.

۳. همان‌جا.

- و اینکه هرکس این نشانها و علامتها را ببیند، بداند که صاحب آن، شخصی است که خدمات قابل توجهی انجام داده است.^۱

- بنا به مطالب فوق اعطای نشان در حقیقت نوعی تشویق و رتبه برای افراد محسوب می‌شد. از مواردی که اعطای نشان تعداد بیشتری داشت، اعطای نشان به افراد نظامی بود و این از جهت حفظ و حراست مملکت از گزند اجانب و بیگانگان، اهمیت داشت. در واقع هر کس در برابر دشمن شجاعت و مردانگی نشان می‌داد، با اعطای نشان به او حرمت و امتیاز می‌دادند و چنانچه کسی در هر رتبه و مقام، لیاقت و شجاعت از خود بروز نمی‌داد، نشانی به وی اعطا نمی‌گردید.

گفتنی است که در آئین نامه‌های مربوط به اعطای نشان‌های دولتی حتی تک تک موارد مختلفی که ممکن بود افراد از خود شجاعت و جان فشانی نشان دهند، ذکر می‌شد. مثل اینکه فلانی در فلان شب به سپاه دشمن شبیخون زد و فلان شخص عده‌ای از مردان دشمن را به هلاکت رساند. البته، نشان‌هایی که به افراد مختلف داده می‌شد، شان و مرتبه گوناگون داشتند، که در این نوشتار در جای خود بدان پرداخته خواهد شد.

نقش نشان‌ها

متداول‌ترین نقش نشان‌های ایرانی نشان شیر و خورشید بود. درباره علامت شیر و خورشید و تاریخچه آن، احمد کسروی در مقاله‌ای به دلایل بسیار استناد کرده و با ذکر نمونه‌های متعدد آورده که هم خورشید و هم شیر به صورت تنها و جدای از یکدیگر در نزد مردمان مورد توجه بوده است؛ اما اینکه چگونه شیر و خورشید به هم پیوسته و نشانی واحد گردید و بعدها این علامت به عنوان نشان رسمی دولت ایران انتخاب شد، اظهار می‌دارد: شیر و خورشید از زمان‌های باستان باقی نمانده و شکلی خاص که معنا یا رازی را در برداشته باشد، نیست. چنانکه ابن عبری مورخ نقل می‌کند پیوستگی شیر و خورشید به عنوان یک علامت مشخص، نتیجه دلباختگی کیخسرو سلجوقی به همسرش شاهزاده خانم گرجی بوده و کیخسرو قصد کرده که چهره شاهزاده خانم را روی سکه‌ها نقش کند، اما از آنجا که پیکر نگاری در اسلام مورد مذمت بود با مخالفت اطرافیان مواجه شد و بنابراین به پیشنهاد یکی از مشاوران خود پیکر شیری را روی سکه نگاشتند و بر آن رخساره همچون خورشید شاهزاده خانم را کشیدند که اگر کسانی که به جستجو برخاستند و پرسش‌هایی شد گفته شود این نقش، نشان طالع پادشاه است که هنگام زاییده شدن او خورشید در برج اسد (شیر) بوده است، چنین بود که این شکل پدیدار گشت. سپس دیگران بی آنکه به معنای اصیل آن واقف باشند آن را به کار بردند و بدینسان یکی از شکل‌های شناخته شده گردید و تا عهد فتحعلی شاه به همان عنوان به کار رفت. در زمان فتحعلی شاه به پیروی از دولت‌های اروپایی که برای خود نشان‌هایی جهت لژیون‌ها داشتند، دو گونه نشان، یکی تصویر ذوالفقار و دیگری پیکر شیر و خورشید وجود داشت. در

۱. شهیدی یحیی « نشان‌های دوره قاجار مجله بررسی‌های تاریخی، شماره ۳. ص ۱۵۲..

دوره محمد شاه هم به پیروی از اروپاییان بر آن شدند نشانه‌ای ویژه برای حکومت ابداع کنند، پس آن دو شکل را با هم یکی کردند و ذوالفقار را بدست شیر دادند و با افزودن تاج بر بالای آن در نهایت شکل شیر و خورشید (نشان رسمی دولت ایران) پدید آمد.^۱

پیشینه مقررات و آیین‌نامه نشان‌ها

تا اواخر دوره فتحعلی شاه هیچ قانون مدون یا آیین‌نامه‌ای برای اعطای نشان‌های حکومتی وجود نداشت از آن به بعد یعنی در زمان محمد شاه قاجار تلاش‌هایی در این زمینه صورت گرفت که بر اساس آیین‌نامه‌های خاصی نشان‌ها را اعطا می‌نمودند و برای هر گونه خدمت نوعی خاص از نشان‌ها در نظر گرفته شد. در این باب رسالاتی با توضیحات مفصل و اشکال نشان‌ها تهیه و تکثیر شد و در اختیار مقامات ذیربط قرار گرفت تا مجری دارند، از آن پس عدول از مقررات مخصوص نشان‌ها، البته مستوجب عقوبت و خشم سلطانی و عزل و تنبیه و جریمه و مؤاخذه می‌گردید.^۲

در دوره ناصرالدین شاه تغییراتی در اعطای نشان‌ها صورت گرفت. به جز نشان‌های دارای نقش شاه در ساخت بقیه نشانها جواهر به کار نمی‌بردند، و باید تماماً از نقره ساخته می‌شد. رسال‌های در این باب تنظیم نمودند و در آن تأکید کردند که هدف از اعطای نشان ارزش جنسی و مادی آن نیست که لزوماً به جواهر آراسته باشد بلکه هدف اصلی حصول افتخار برای صاحب نشان است و نیز اشاره گردید که دولت نباید متحمل هزینه‌های گزاف برای ساخت نشان‌هایی گردد که در آن جواهر به کار رفته باشد.^۳

انواع نشان‌ها در دوره قاجار و پهلوی

ظاهراً نشان‌های رسمی و دولتی که در دوره قاجار و بعد از آن به افراد داده می‌شد، دارای مراتب و طبقه‌بندی خاصی بود. در نگاهی کلی به نشان‌های این دوره به دو دسته بزرگ و هر کدام از این دو دسته نیز بنا به درجه اهمیت هر موضوع به مراتب مختلف تقسیم‌بندی می‌شد. دسته اول: شامل نشان‌های شمشیر بندان بود. تفاوتی در اینکه شمشیر بندان نظامی یا غیر نظامی بودند، وجود نداشت. این نشانها دارای هشت مرتبه بود: ۱- نشان نویان اعظم. ۲- نشان امیر تومانی. ۳- نشان سرتیپی. ۴- نشان سرهنگی. ۵- نشان یابوری. ۶- نشان سلطانی. ۷- نشان نایی. ۸- نشان وکیلی^۴

برخی از نشان‌های مذکور به شکل حمایلی با نوارهای رنگین بود که در پایین آن مدالی با شکل شیر و خورشید آویزان می‌شد. درجه اهمیت مدال‌ها از روی رنگشان قابل تشخیص بود. رنگ آبی مختص پادشاه بود و رنگ‌های سبز به نویان اعظم، قرمز به امیر تومان و سرتیپ و سفید به سرهنگان مربوط می‌شد.

۱. کسروی احمد مجموعه ۷۸ رساله و گفتار از کسروی، به کوشش یحیی ذکاء تهران ۱۳۵۲ شمسی، ص ۱۰۹.

۲. همان، ص ۱۰۹.

۳. همان، ص ۱۵۴.

۴. شهیدی «نشان‌ها، بررسی‌های تاریخی، ش ۳ ص ۱۵۲.

دسته دوم، شامل نشان‌هایی بود که به ایلچیان، سفرای خارجی، نویسندگان، دبیران، اشراف و روحانیون برجسته به تناسب خدمتشان داده می‌شد هر کدام از انواع این نشانها خود به درجات مختلفی تقسیم می‌شد، مثلاً نشان امیر تومانی شامل سه درجه بود که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را داشت و از سایر درجات تمیز داده می‌شد. گذشته از نشان‌های مزبور، ناصر الدین شاه قاجار در سفر فرنگ (۱۲۰۰ هـ. ق) فرمان داد تا نشانی برای خانها درست کنند. این نشان با نام «آفتاب» و با نقش تصویر زنی ساخته شده از مینا در وسط و حلقه‌هایی از دانه‌های الماس درشت به دور آن بود. نشان فوق به همسران پادشاه، شاهزاده خانم‌های مشخص و نیز به زنانی که خدمتی چشمگیر به دولت ایران می‌کردند، داده می‌شد. در دوره ناصری نشان‌های مختلف علمی نیز ابداع و به افراد واجد شرایط اعطا گردید.

در دوره مظفرالدین شاه، محمد علی شاه و احمد شاه نشان‌هایی به ترتیب زیر رایج بود: نشان تمثال همایونی، نشان شیر و خورشید، نشان آفتاب (که به ملکه و بکتوریا و ملکه انیس‌الدوله سوگلی شاه داده شد) نشان توپخانه، نشان ده تومانی طلا، نشان نقره، نشان بمباران مجلس (در دوره مشروطه) نشان رشادت، نشان طلا با تصویر احمد شاه، نشان نظامی برنز، نشان افسران جزء، نشان طلا مخصوص امراء و بالاخره نشانهای مربوط به مشروطیت که با عکس احمد شاه و شیر و خورشید مزین شده بود.^۱

در دوره رضاشاه همچنان که در پانزدهم اردیبهشت ۱۳۰۴ خورشیدی قانون نسخ القاب و درجات نظامی سابق از مجلس گذشت^۲، مسئله اعطای نشان‌ها نیز تا حدود زیادی محدود شد، اما در دوره پهلوی دوم، بار دیگر، انواع و اقسام نشانها رایج گردید. در این دوره نشان‌های رسمی کشور شامل ۳ دسته نشان بود. ۱- نشان پهلوی ۲- نشان تاج ایران ۳- نشان همایون^۳

ریاست کمیسیون نشان‌های سه گانه با شخص شاه بود. نشان پهلوی که عالی‌ترین نشان کشوری بود مخصوص شاه، ولیعهد و منحصراً به سلاطین و رؤسای کشورهای خارجی اعطا می‌شد. هر کدام از نشانهای تاج و همایون دارای ۵ درجه بود و به تفاوت درجات از طلا و نقره و برنز ساخته می‌شد. پیشنهاد اعطای نشان تاج برای مستخدمین دولتی، از سوی وزارتخانه‌های مربوط داده می‌شد و پس از فوت شخص، نشان تاج به دفتر کل نشانها مسترد می‌گردید ولی فرمان نشان نزد بازماندگان به یادگار می‌ماند. گاه نشان همایون به کارمندان دولتی که مدت ۱۲ سال با لیاقت خدمت کرده بودند، داده می‌شد. علاوه بر اینها نشان‌های هفت پیکر و آریا مهر نیز مورد استفاده بود.^۴

بررسی اسناد نشان‌های طلا و نقره شهر

اسناد شاید از مهمترین منابعی باشند که در پژوهش‌های تاریخی مورد استفاده قرار می‌گیرند و برای

۱. همان، ص ۱۵۴

۲. مشیری، «نشان‌ها» مجله بررسی‌های تاریخی سال ۶ ش ۶ ص ۱۹۶.

۳. عاقلی باقر، روزشمار تاریخ ایران انقلاب اسلامی جلد دوم ص ۳۲.

۴. مفخم محسن، نشانهای رسمی کشور شاهنشاهی ایران ناشر کتابفروشی ایرانمهر تهران ۱۳۴۷ شمسی، ص ۱.

بازسازی مقرون به حقیقت گذشته یک فرد و یا جامعه به کار می‌آیند. تردیدی نیست که بررسی، تحلیل و طبقه بندی اسناد بر حسب ارتباط با مسائل مختلف، امری پیچیده و حساس است و نیاز به مراحل از آگاهی و تجربه و تخصص دارد، و در همان حال، در تبیین وقایع تاریخی هر دوره اعم از مسائل فرهنگی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، مذهبی، اجتماعی و غیره، و ارائه دقیق آنها نقش عظیمی بر عهده می‌گیرد.^۱ نزد مورخان، از وجوه تمایز دوره معاصر با سایر دوره‌های تاریخی، حجم تولید اسناد مکتوب است^۲ از جمله اسناد جالب توجه که قابلیت بررسی و مذاقه در زمان محمد رضا شاه را دارد اسناد مربوط به نشان‌های طلا و نقره شهر است.

این اسناد نشان می‌دهد که برای نخستین بار در اواخر سال ۱۳۴۸ خورشیدی، شهرداری تهران با مجوزی که از شاه دریافت داشت، نشان‌های مزبور را رایج نمود. بر اساس آن مجوز مقرر شد به کسانی که در راه عمران و آبادی شهر تهران خدمات برجسته‌ای انجام داده یا موجد ابتکارات شایان توجه و استثنایی گردیده بودند، نشان شهر اعطاء شود^۳ و در این خصوص برای بهترین کسان پیشنهاد نشان طلا برای نفر دوم نشان نقره تهیه گردد^۴. اهدای چنین نشان‌هایی به کسانی که در آبادانی و عمران کشور نقش موثر داشتند، البته کار پسندیده و نیکویی بود، اما چه بسا همه افرادی که نشان دریافت می‌داشتند واقعاً مستحق آن نبودند. شایان ذکر است که در این خصوص نزدیکان و وابستگان درباری بدون ضابطه و خارج از برنامه‌های تعیین شده نشان‌هایی را تنها با یک توصیه کوچک دریافت می‌کردند^۵.

جالب توجه اینکه گاهی افراد با نوشتن نامه‌های بلند بالا، با بزرگ نمایی خدمات خود و فهرست کردن آنها و در عین حال با اظهار عجز و چاپلوسی شهردار تهران، خواهان اجازه دریافت چنین نشان‌هایی از پیشگاه شاهنشاه می‌شدند تا با دریافت آن بتوانند در میهمانی و مجالس به آن تفاخر کنند. اعطای نشان بدین شیوه مسلماً از کارهای پرخرج و افراطی رژیم پهلوی محسوب می‌شد و بی هیچ سودی هزینه زیادی را بر خزانه مملکت به بیهودگی تحمیل می‌نمود. نخستین گیرندگان این گونه نشان‌ها، شاید اشخاصی مستعد و با لیاقت بودند اما به تدریج با کثرت دریافت کنندگان این وضعیت تغییر یافت و در این راستا سرسپردگان حکومتی صرفاً به جهت ارتباط با دربار پهلوی این نشان‌ها را دریافت می‌داشتند^۶.

۱. شعبانی رضا، بررسی یک سند تاریخی عصر افشاریه، مجله تاریخ معاصر ایران، کتاب اول، موسسات پژوهشی و مطالعات فرهنگی، تهران ۱۳۶۸. ص ۲۲.
۲. نورایی مرتضی، "معرفی، شرح و تحلیل محتوای اسناد FO ۲۴۸" مجله گزارش گفت و گو شماره ۱۵/ بهمن و اسفند ۱۳۸۳، ص ۱۸۹-۱۹۵.
۳. سازمان اسناد ملی ایران، وزارت کشور، مجموعه اسناد شهرداری پایتخت، اسناد مربوط به نشان‌های طلا و نقره شهر (سال ۱۳۴۸-۱۳۵۶)، سند شماره ۱.
۴. همان‌جا.
۵. سازمان اسناد ملی ایران، وزارت کشور، مجموعه اسناد شهرداری پایتخت، اسناد مربوط به نشان‌های طلا و نقره شهر (سال ۱۳۴۸-۱۳۵۶)، سند شماره ۵.
۶. مصاحبه نگارنده با دکتر باقر عاقلی، تهران دفتر کارایشان، بهار سال ۱۳۷۸.

از آنجایی که حکومت پهلوی سلطنتی و اشراف‌گرا بود، داشتن این نشان‌ها برای افراد شان و منزلتی ایجاد می‌کرد به همین علت عده‌ای حاضر بودند که به هر قیمتی آن را نصیب خود کنند. بنا به آگاهی‌هایی که برخی از مطلعین در این زمینه ارائه نموده‌اند گاهی این نشان‌ها بوسیله رشوه دادن به دست‌اندرکاران اعطای نشان تحصیل شده و در حقیقت به افراد فروخته می‌شد، افرادی همچون هرمز قریب رئیس کل تشریفات شاهنشاهی و غلامرضا نیک پی شهردار تهران در پیدایی چنین مسائلی بی‌تأثیر نبوده‌اند.^۱

با نگاهی به اسناد مربوط به گیرندگان این نشان‌ها، نام‌هایی دیده می‌شود که از مقامات امنیتی سابق بودند، برخی از آنان حامیان دیکتاتوری و استبداد رژیم پهلوی بودند. افرادی همچون، ارتشبد اویسی فرمانده ژاندارمری کل، ارتشبد نعمت‌الله نصیری رئیس ساواک، ارتشبد غلامرضا ازهاری را می‌توان نام برد.^۲

البته این بدین معنا نیست که تمامی افراد گیرنده این نشان‌ها دارای سوابق منفی بودند و چنانکه از اسناد نیز هویدا است در میان اسامی گیرندگان نشان، برخی از شخصیت‌ها وجود دارند که باتوجه به خدمات مثبتشان به دریافت این نشان‌ها نائل آمده و چه بسا برخی از آنان هنوز هم مشغول خدمت می‌باشند.^۳

در مجموعه اسناد «نشان‌های شهر»، مشخصات این نوع نشان‌ها در آیین‌نامه‌ای مستقل به تفصیل آمده است. «نشان طلا» نشان درجه یکم شهر بود، وزن آن ۳۶ گرم و از جنس برنز مطلا ساخته شده بود. در وسط آن نشان طلایی رنگ شهرداری با زمینه آبی وجود داشت که اطرافش را برگ زیتونی طلایی رنگ با روبانی آبی احاطه کرده بود. نشان درجه دوم شهر «نشان نقره» بود که همان مشخصات نشان طلا را داشت با این تفاوت که نشان شهرداری و برگ زیتونش روکش نقره داشت. هر ساله حداکثر ۱۰ نشان درجه یک و ۲۰ نشان درجه دو داده می‌شد. گیرندگان نشان‌های درجه یک تنها از طرف شاه تعیین و از طریق دفتر تشریفات شاهنشاهی به شهرداری تهران ابلاغ می‌شد. نشان درجه ۲ به پیشنهاد شهردار تهران و تصویب شاه به افراد اعطا می‌گردید. کمیسیونی برای تصویب پیشنهادات نشانها تشکیل یافته بود و نام کسانی که به دریافت نشان مفتخر می‌شدند به ترتیب در لوحه افتخارات شهرداری تهران ثبت می‌شد.^۴

در پایان ذکر این نکته ضروری است که اسناد ضمیمه به ترتیب تاریخی تنظیم شده‌اند. اسناد این مجموعه به آغاز طرح تا تصویب این نام نشان‌ها و اعطای آنها به افراد گوناگون، اشاره دارد. ترتیب تاریخی این اسناد از اواخر سال ۱۳۴۸ شروع شده و تا سال‌های ۵۵ و ۵۶ ادامه می‌یابد. دقت در اسامی افرادی که این نشان‌ها را در طی سال‌های فوق به دست آورده‌اند^۵ درخور تامل است چراکه نقش و موقعیت برخی از سردمداران رژیم پهلوی و ارتباط نزدیک آنها را با دستگاه دربار با توجه به مشاغل حساسی که بر عهده‌ایشان بود، بر اهل تحقیق بیش از پیش روشن می‌نماید.

۱. همان

۲. اسناد شماره ۱۰ و ۱۱ در همین مقاله.

۳. اسناد شماره ۱۰، ۱۱ و ۱۲ در همین مقاله.

۴. (ضمیمه سند شماره ۱ در همین مقاله).

۵. (اسناد شماره ۱۰، ۱۱ و ۱۲ در همین مقاله).

نتیجه‌گیری

از بررسی مجموع اسناد مطرح شده درخصوص نشان‌های طلا و نقره شهر می‌توان دریافت نخستین بار با ابتکار شهرداری تهران در سال ۱۳۴۸ خورشیدی، با مجوزی که از سوی شاه اخذ شده بود، نشان‌های مزبور رایج شد. بدون تردید اهدای چنین نشان‌هایی به اشخاصی که در جهت آبادانی و عمران شهر نقش مؤثر داشته و یا با ابداعات و ابتکارات خویش دررفاه و آسایش بیشتر ساکنان شهر تهران گام بر می‌داشتند، امری شایسته بزرگداشت و درخور تقدیر فراوان بوده است.

اسناد نشان می‌دهد، برخی از افرادی که این نشان را دریافت داشتند اقدامات مهمی در جهت رفع مشکلات شهر تهران برداشتند در این باره می‌توان به مسائلی مانند بهبود ترافیک تهران از طریق اجرای برنامه‌های اصلاحی، ایجاد فضاهای آموزشی و پارک‌ها و غیره اشاره کرد.

اما نکته درخور توجه درخصوص اعطای نشان‌ها این بوده است که به تدریج قاعده ارائه خدمات و دریافت نشان تغییر یافت. با نگاهی به فهرست بلند بالای اعطای نشان در سال‌های مختلف می‌توان دریافت که همه افرادی که نشان دریافت می‌داشتند، شاید مستحق آن نبودند، گاه نزدیکان و وابستگان به دربار بدون هیچ ضابطه و خارج از برنامه‌های تعیین شده، تنها با یک توصیه کوچک از مقامات بالاین نشان‌ها را دریافت می‌کردند. به عنوان نمونه سندی در دست است که نشان می‌دهد، خانم پروین غفاری معشوقه محمد رضا شاه، از دریافت کنندگان این نشان‌ها بوده است و جالب توجه اینکه گاهی افراد با نوشتن نامه‌های بلند بالا، با بزرگ نمایی خدمات خود و فهرست کردن آنها و در عین حال با اظهار تملق و چاپلوسی به شهردار تهران، خواهان اجازه دریافت چنین نشان‌هایی می‌شدند تا بتوانند در میهمانی‌ها و مجالس آنچنانی به آن تفاخر کنند.

متن اسناد

(سند شماره ۱)

شماره عمومی .... (نشان شهرداری تهران)

شماره خصوصی .....

ریاست محترم تشریفات کل شاهنشاهی

در شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه شاهنشاه آریامهر اجازه فرمودند بمنظور قدردانی از زحمات و کوشش کسانی که در راه آبادانی شهر خدمات برجسته انجام دهند یا موجد ابتکارات شایان توجه و استثنائی باشند نشان مخصوص باسم «نشان شهر» درجه یک و دو تهیه شود که با تنظیم آئین نامه خاص و رعایت شرایط ویژه بانان اعطاء گردد.

اینک طرح نشان مذکور به ضمیمه اساسنامه تقدیم میشود متمنی است مراتب را بشرفعرض [شرف

عرض]

پیشگاه شاهنشاه آریامهر رسانیده و اوامر صادره به شهرداری پایتخت ابلاغ فرمایند/ج

شهردار پایتخت

[امضا غلامرضا نیک پی]

[تاریخ] ۱۳۴۸/۱۰/۹

(ضمیمه سند شماره ۱)

تاریخ ..... (نشان شهرداری تهران)

شماره.... شهرداری تهران

پیوست .... سازمان پارک‌ها

آئین نامه اعطای نشان شهر (مخصوص شهرداری تهران)

فصل اول: نوع و مشخصات نشان:

ماده ۱- نشان شهر که بموجب این آیین نامه به افراد واجد شرایط اعطاء می‌شود دو نوع است که طبق شکل ضمیمه این آیین نامه بوده و مشخصات آن به شرح زیر است.

ماده ۲- انواع نشان شهر:

الف- (نشان درجه یکم شهر)

وزن: ۳۶ گرم

شکل: برگ زیتون در اطراف نشان و آرم شهرداری در وسط و زمینه آن مینای آبی است.

جنس: برنز مطالاشده

رنگ: زمینه مینای آبی و برگ زیتون در اطراف نشان و آرم شهرداری که در وسط است طلایی

روبان: آبی نقره‌ای

ب: (نشان درجه دوم شهر)

وزن: ۳۶ گرم

شکل: برگ زیتون در اطراف نشان و آرم شهرداری در وسط و زمینه آن مینای آبی است.

جنس: برنز با روکش نقره

رنگ: زمینه مینای آبی و برگ زیتون در اطراف نشان و آرم شهرداری که در وسط است طلایی

روبان: آبی نقره‌ای

فصل دوم: شرایط اعطای نشان شهر

ماده ۳- نشان درجه یک و درجه دو به تناسب خدماتی که در پیشرفت امور شهری انجام می‌شود به هریک از ساکنان پایتخت اعم از ایرانی یا تبعه دولت خارجی اعطاء میگردد.

تبصره ۱- نشان درجه یک در هر سال حداکثر ده و نشان درجه بیست عدد اعطاء می‌گردد.

ماده ۴- فرمانهای نشان درجه یک شهر پس از توشیح اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از طرف

تشریفات کل شاهنشاهی ابلاغ و نشانها نیز طبق نمونه موجود از طرف شهردار پایتخت بکسانی که مفتخر

به دریافت آن شده‌اند اهداء خواهد شد.

تبصره ۱- نشان درجه ۲با [به] پیشنهاد شهردار پایتخت و تصویب ذات مقدس ملوکانه با ابلاغ شهردار انجام خواهد یافت.

ماده ۵- پیشنهادهای واصله حداکثر تا آخر آذر ماه هر سال از طرف روسای مربوط و مقامات ذیصلاح به شهرداری ارسال و در کمیسیونی که باین منظور در نیمه اول دیماه تشکیل خواهد شد مطرح و نتیجه مطالعات خود راتا اول بهمن ماه هر سال بشهردار پایتخت گزارش پس از بررسی و تأییدایشان صورت کسانیکه شایسته باشند تا پانزدهم بهمن ماه به تشریفات کل شاهنشاهی ارسال و بشرفعرض پیشگاه شاهنشاه آریامهر رسیده و اراده سنیه ملوکانه تا پانزدهم اسفند ماه همان سال بشهرداری پایتخت ابلاغ و ترتیب اهدای نشان‌ها داده خواهد شد.

فصل سوم: کمیسیون تصویب پیشنهاد نشان شهر

ماده ۶- کمیسیون پیشنهاد نشان شهر زیر نظر شهردار پایتخت از اشخاص زیر تشکیل میشود.

۱- معاون اداری شهرداری پایتخت

۲- معاون امور اجتماعی و روابط عمومی شهرداری پایتخت

۳- یکنفر از مدیران شهرداری بانتخاب شهردار پایتخت

۴- نماینده انجمن شهر

فصل چهارم: مواد مخصوص

ماده ۸- در کلیه پیشنهادهای نشان شهر باید نکات زیر درج شود.

هویت شخص از حیث (نام، نام خانوادگی) سن، شغل.

تاریخ شروع بخدمت و مدت آن (در صورتیکه کارمند باشد)

تاریخ و درجه اعتبار نشان قبل

ذکر مواد این آئین نامه که برای پیشنهاد به آنها استناد گردیده است و شرح خدماتیکه به پیشنهاد نشان منتهی شده با ذکر دلایل.

ماده ۹- فاصله پیشنهاد نشان درجه بالاتر نباید کمتر از پنج سال باشد.

ماده ۱۰- نام کسانیکه بدریافت نشان مفتخر می‌شوند بترتیب در لوحه افتخار شهرداری ثبت خواهد

گردید.

شهردار پایتخت

(سند شماره ۲)

تاریخ .....

پیوست .....

(نشان شهرداری تهران)

شماره عمومی ....

شماره خصوصی .....

ریاست محترم انجمن شهر پایتخت

باکسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر مقرر است بمنظور قردانی از زحمات و کوشش کسانی که در راه آبادانی شهر خدمات برجسته انجام داده یا موجد ابتکارات شایان توجه واستثنائی باشند نشان مخصوص باسم «نشان شهر» تهیه و با رعایت شرایط خاص اعطاء گردد، بنابراین با ایفاد یک نسخه از این نامه مذکور، خواهشمند است مراتب در انجمن شهر مطرح وضمن معرفی یک نفر نماینده برای کمیسیون نشان موافقت انجمن شهر نیز اعلام گردد. /ج

شهردار پایتخت

[امضا غلامرضا نیک پی]

[تاریخ] ۱۳۴۹/۲/۲۴

(سند شماره ۳)

[تاریخ] ۱۳۴۹/۳/۵

(نشان شهرداری تهران)

آگهی

باکسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر به کسانی که در راه آبادانی شهر خدمات برجسته انجام داده یا موجد ابتکارات شایان توجه واستثنائی باشند نشان هر اعطاء میگردد. از اهالی محترم پایتخت تقاضا میشود هرآینه اقدامی استثنائی در جهت بهبود وضع شهر یا آبادی و عمران و زیبایی و درختکاری و گل کاری و امثال آن نموده‌اند مراتب را با ذکر مورد به شهرداری پایتخت اعلام فرمایند. /م
شهردار پایتخت

[امضا غلامرضا نیک پی]

[تاریخ] ۱۳۴۹/۳/۵

(سند شماره ۴)

[تاریخ] ۱۳۴۹/۳/۵

(نشان شهرداری تهران)

دفتر شهردار

بخشنامه بشهرداران نواحی و روسای سازمانهای شهرداری

باکسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر به کسانی که در راه آبادانی شهر خدمات برجسته انجام داده یا موجد ابتکارات شایان توجه و استثنائی باشند نشان هر اعطاء میگردد انتظار دارد شهرداران نواحی و روسای سازمانها طوری عمل کنند که بتوان برای بهترین آنان پیشنهاد نشان طلا و برای نفر دوم نشان نقره تقدیم داشت. صورتی از خدمات هر شهردار ناحیه در کمیسیون مربوط بررسی خواهد شد /خ

شهردار پایتخت [امضا غلامرضا نیک پی]

(سند شماره ۵)

محرمانه

(نشان شهرداری تهران)

جناب آقای هرمز قریب رئیس تشریفات شاهنشاهی

عطف به نامه شماره ۶۰۱/ت- مورخ ۵۰/۱۰/۲۶ بر طبق آئین نامه مصوب نشان شهر مقرر است شهرداری پایتخت با توجه بمقاد ۳ و ۴ آئین نامه اعطای نشان شهر برای ده نفر از اشخاصی و رجالی که خدمات برجسته انجام داده از پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر استدعای اعطای نشان طلا نماید و چون در سال جاری نه قطعه نشانم طلا به خدمتگزار آن شهر اعطا گردیده و یک قطعه نشانی که به فرمان همایونی بسرکار علیه خانم فریده دیبا اهدا شده خارج از برنامه و پیشنهاد معمول بوده است بنابراین کمیسیون اعطای نشان استدعا نموده است یک قطعه نشان طلا ی پیاپی همکاریهای ارزنده که جناب آقای دکتر اقبال هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران با شهرداری پایتخت میزول فرموده‌اند بمعظم له اهدا گردد متمنی است مراتب را از شرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذرانده و اراده همایونی را ابلاغ فرمایند.

شهردار پایتخت [امضا غلامرضا نیک پی]

محرمانه

(سند شماره ۶)

[تاریخ ۱۳۵۰]

(نشان شهرداری تهران)

دفتر شهردار

صورتجلسه

نظر به خدماتیکه اشخاص زیر در پیشرفت امور مملکت نموده‌اند باستناد ماده ۲ آئین نامه اعطای نشان شهر پیشنهاد میشود از پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر استدعا شود ده نفر اول را باعطاء نشان طلای شهر و بیست نفر را با عطاء نشان نقره شهر مقتخر و مباحی فرمایند دلایل مربوط بهر یک در پیوست این صورتجلسه منعکس است.

نشان طلا [سال ۵۰]

نشان طلا

۱- جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر

// // //

۲- // // // حسن زاهد وزیر سابق کشور و استاندار خراسان

// // //

۳- // // // صفی اصفیا وزیر مشاور

// // //

۴- // // // عبدالمجید مجیدی وزیر کار وامور اجتماعی

// // //

۵- // // // عبدالعلی جهانشاهی رئیس کل بانک مرکزی

// // //

۶- // // // حسین فرهودی رئیس انجمن شهر پایتخت

// // //

۷- تیمسار ارتشبد غلامعلی اویسی فرماندهی ژاندامری کل شهربانی

// // //

۸- // // // نعمت الله نصیری معاون نخست وزیر

- ۹- سپهبد مرتضی یزدان پناه رئیس بازرسی شاهنشاهی // // //
 ۱۰- ناصر قلی صدری رئیس شهربانی کل کشور // // //

-
- ۱- جناب آقای ابوالفتح نیرومند راد قائم مقام شهردار نشان نقره
 ۲- // // هوشنگ سمیعی معاون شهردار // //
 ۳- // // رضا شیخ بهایی // //
 ۴- // // جواد صالحی // //
 ۵- // // جهانگیر مظلوم // //
 ۶- // // خسرو ارداقی مشاور شهردار // //
 ۷- تیمسار سر تیپ حریری // //
 ۸- آقای کمالی زاده مدیر کل امور نواحی شهرداری // //
 ۹- منصور معاونی مدیر کل شهرسازی شهرداری // //
 ۱۰- کریمیان مدیر عامل سازمان نوسازی شهرداری // //
 ۱۱- فرتاش مدیر عامل سازمان پارکهای شهرداری // //
 ۱۲- // گرنویل پولن مشاور شهردار // //
 ۱۳- آقای دکتر رشید یاسمی نماینده مجلس شورای ملی // //
 ۱۴- // عنایت بهبهانی // //
 ۱۵- // سعادت فرد // //
 ۱۶- // ناصر اولیاء شیرازی // //
 ۱۷- // حسین راضی مدیر عامل سازمان تربیت بدنی // //
 ۱۸- // رادمهر رئیس اداره کل املاک // //
 ۱۹- // ابطحی شهردار ناحیه ۶ // //
 ۲۰- // سیدمحسن ویژه رئیس شورای عالی انجمن‌های محلی نشان نقره

(سند شماره ۷)

[تاریخ ۱۳۵۱]

(نشان شهرداری تهران)

دفتر شهردار

صور تجلسه

نظر به خدماتیکه اشخاص زیر در پیشرفت امور مملکت نموده‌اند باستناد ماده ۲ آئین نامه اعطای نشان شهر پیشنهاد میشود از پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر استعدا شود نه نفر اول را باعطاء نشان طلا ی شهر و ۲۰ نفر بعد را باعطاء نشان نقره شهر مفتخر و مباهی فرمایند.

نشان طلا [سال ۵۱]

نشان طلا	وزیر دارائی	۱- جناب آقای جمشید آموزگار
// //	// فرهنگ و هنر	۲- // // مهرداد پهلبد
// //	// بهداری	۳- // // منوچهر شاهقلی
// //	// آموزش و پرورش	۴- // // خانم فرخ رو پارسای
// //	// تعاون و امور روستا	۵- // // آقای عبدالعظیم ولیان
// //	// آب و برق	۶- // // ایرج وحیدی
// //	// اقتصاد	۷- // // هوشنگ انصاری
// //	// مدیر موسسه اطلاعات	۸- // // ستاتور عباس مسعودی
// //	// موسسه کیهان	۹- // // مصطفی مصباح زاده

[نشان نقره سال ۵۱]

نشان نقره	مدیر کل درآمد	۱- آقای عباس پور انصاری
// //	// مدیر کلمکانوگرافی و امار	۲- // // حسن حریری
// //	// شهردار منطقه ۹	۳- // // منوچهر احتشامی
// //	// مدیر کل موتوری	۴- // // مصطفی سلطانی دستگردی
// //	// شهردار منطقه ۱۰	۵- // // هوشنگ یگانی
// //	// مدیر کل اسفالت	۶- // // مهدی شمسایی
// //	// مدیر کل امور مالی	۷- // // حسن خسرو شاهی
// //	// مشاور حقوقی	۸- // // مصطفی مصطفوی
// //	// رئیس دادگاه گرانفروشان شهرداری منطقه ۲	۹- // // روح الله امینی
نشان نقره	نماینده انجمن شهر	۱۰- // // ابوالقاسم تفضلی
// //	// //	۱۱- // // علی سپهر
// //	// //	۱۲- // // احمد یعقوبی
// //	// //	۱۳- // // علی اصغر پیرزاد
// //	// //	۱۴- // // بوزرجمهر مهر
// //	// //	۱۵- // // هوشنگ سیحون
// //	// عضو هیئت مدیره شرکت واحد اتوبوسرانی	۱۶- // // رسول دادگر
// //	// //	۱۷- // // محمد علی کرد مدیر کل روابط عمومی شهرداری
// //	// //	۱۸- // // بانو اختر معدل عضو افتخاری هیئت مدیره بنگاه کانونهای کودک
// //	// //	۱۹- // // زهرا نظام مافی نیکوکار
// //	// //	۲۰- // // آقای قوام الدین عدنانی ذیحساب سازمان برنامه در شهرداری تهران

(سند شماره ۸)

[تاریخ ۱۳۵۲]

(نشان شهرداری تهران)

سال ۵۲ [نشان طلا]

آقای شریف امامی

آقای عبدالله ریاضی

آقای منصور روحانی

آقای‌ها دی هدایتی

آقای منوچهر کلاهی

تیمسار صفاری

[نشان نقره سال ۵۲]

نشان نقره	معاون وزیر مشاور	۱- جناب آقای حسین احمدی
// //		۲- سرکارخانم ایراندخت شیخ نماینده انجمن شهر پایتخت و عضو هیئت مدیره سازمان تربیتی شهرداری
// //		۳- // // طلعت الملوک سرایندی نماینده انجمن شهر پایتخت
// //	// //	۴- // // تاج اعظم شایسته
// //	// //	۵- // // تاج الملوک سمیعی
// //	// //	۶- آقای محمد تقی قاضی
// //	// //	۷- // داود فلاح مقدم
// //	نیکوکار	۸- خانم ضیاء اشرف نصر
// //	نیکوکار	۹- منیژه ملایری (امری)
// //	عضو هیئت مدیره سازمان تربیتی شهرداری	۱۰- آقای ابراهیم خواجه نوری
// //	مشاور هنری هیئت مدیره کاخ جوانان	۱۱- خانم دولت اعتماد زاده
// //	مشاور حقوقی و عضو سازمان تربیتی شهرداری	۱۲- آقای کریم ضرغامی
// //	شهردار منطقه سه	۱۳- // محمد تقی حاجی خانیان
نشان نقره	مدیر کل طرح و برنامه ریزی شهرداری	۱۴- آقای لطف الله عاملی
// //	مدیر کل ساختمان و عمران شهرداری	۱۵- // اسدالله خداینده
// //	مدیر کل قضایی شهرداری	۱۶- // اسد الله رفعتی
// //	مدیر امور آسفالت شهرداری	۱۷- // نصرالله ناظمی
// //	کارمند شهرداری پایتخت	۱۸- // محمد دهش
// //	رئیس قسمت مطالعات طرح و برنامه ریزی شهرداری	۱۹- خانم نیکتا شهبروزی
// //	کارمند شهرسازی شهرداری	۲۰- آقای بیژن طهماسبی

(ادامه سند شماره ۸)

انجمن شهر پایتخت

شماره .....

تاریخ ۱۳۵۲ / ۶ / ۵.

پیوست .....

جناب آقای شهردار محترم پایتخت

پیرو مذاکره قبلی و موافقتی که فرمودید حضورتان یاد آوری میکند که آقایان:

- ۱- دکتر حسن کرباسی (استاد فلسفه و علوم اجتماعی و مشاور سرپرست سازمان اوقاف کشور)
- ۲- دکتر یحیی ذکاء (مشاور دفتر مخصوص علیاحضرت شهبانو و مشاور وزیر فرهنگ هنر)
- ۳- دکتر جمال رضایی (استاد دانشکده ادبیات تهران)

از پنج سال قبل مرتباً در کمیسیون نامگذاری شرکت جسته و نهایت وظیفه شناسی و دقت و مراقبت را برای حسن انجام کار مبذول داشته و از هر جهت استحقاق عطف توجه را دارند و هرگاه جنابعالی برای آقایان مزبور بپاس خدمتگزاری بشهر تهران پیشنهاد اعطای نشان مناسب و درخور شئون آنان را بفرمائید کاملاً بجا است. موکول بمقتضیات رای آن جناب است. م

با تقدیم احترام

علی سپهر نائب رئیس انجمن شهر پایتخت و نایب رئیس

کمیسیون نامگذاری

[امضا]

[مهر] شهرداری پایتخت

شماره ۱۳۵۸/م

تاریخ ۱۳۵۲/۶/۸

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علم انسانی
(سند شماره ۹)

[نشان پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی] (نشان شهرداری تهران) تاریخ .....

پیوست .....

سال ۵۳- [نشان] طلا

محمد شهرستانی

سرتیپ سید حسن جزایری

تیمسار سپهبد صمدیان پور

نماینده مجلس شورا

جانشین معاون اداری شهرستانی

رئیس شهرستانی

(ادامه سند شماره ۹)

[افرادی که در سال ۱۳۵۳ نشان نقره گرفتند]

۱- تیمسار سپهبد قهار قلی شاهرخشاهی	نماینده انجمن شهر
۲- آقای مهدی حریری طلوع	// //
۳- محمد علی محب خسروی	// //
۴- مرتضی طوسی	// //
۵- امیر علی سیفی	// //
۶- محسن کلانتری	// //
۷- باقر عاقلی	مدیر عامل سازمان شهر و روستا
۸- حسن کرباسی	عضو کمیسیون نامگذاری
۹- یحیی ذکاء	// //
۱۰- جمال رضایی	// //
۱۱- یوسف بهینا	قاضی دادگستری و عضو کمیسیون ماده ۱۰
۱۲- پرفسور محمد حسین حاخبی	عضو هیئت مدیره کمیته رسیدگی بشکایات نخست وزیری
۱۳- سیروس ادیب	مشاور طرح پل تاج
۱۴- صادق سرافراز	مدیر کل بازرسی
۱۵- عباس مشهدی عزیز اله لسانی	مدیر کل طرح خدمات
۱۶- محمد حسین رستگاری رازی	رئیس قسمت کمیته رسیدگی بشکایات نخست وزیری
۱۷- محسن فخار پور	رئیس قسمت کارگزینی و معاون مدیر کل امور اداری
۱۸- حسین عظیمی نژاد خرم دره	رئیس قسمت پی گیری بازرسی
۱۹- عبدالرسول سیری	معاون قسمت درآمد نوسازی و سرپرست اداره وصول
۲۰- سیاوش حریری	معاون فنی سازمان خدمات موتوری

(سند شماره ۱۰)

[نشان پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی] (نشان شهرداری تهران) تاریخ .....
پیوست .....

سال ۵۴- [نشان] طلا
امیر قاسم معینی
جواد شهرستانی
تیمسار سپهبد بدرهای

(ادامه سند شماره ۱۰)

[افرادی که در سال ۱۳۵۴ نشان نقره گرفتند]

۱- آقای عباس روستا خراسانی	نماینده انجمن شهر پایتخت
۲- آقای خسرو نواب اکبری	رئیس اداره ممیزی اداره کل نوسازی
۳- // سرکار سرگرد محمد رضا درگاهی	رئیس منطقه ۶ راهنمایی
۴- // صنیع پور	شهردار منطقه ۸
۵- // ابولقاسم آرام	نماینده انجمن شهر پایتخت
۶- سرکار خسرو مسگری	کلانتر بخش ۱۹ راهنمایی
۷- آقای مرتضی گنجوئی	شهردار منطقه ۶
۸- // ابراهیم آقا زاده مسرور	نماینده انجمن شهر پایتخت
۹- سرکار سرهنگ قربانعلی ترابی	شهردار منطقه ۱۲
۱۰- آقای محمد طائفی	شهردار منطقه ۱۲
۱۱- // باقر خواجوی حبیب آبادی	نماینده انجمن شهر پایتخت
۱۲- // قبا د کریمی	مدیرکل وزارت دارائی
۱۳- // نعمت الله جهانبانویی	نماینده انجمن شهر پایتخت
۱۴- سرکار سرهنگ پرویز افسری	سرپرست راهنمایی و رانندگی تهران
۱۵- محمد جمالی آشتیانی	نماینده انجمن شهر پایتخت
۱۶- سرکار توانیکم اسرافیل عظیمی	معاون بخش ۱۲ راهنمایی
۱۷- آقای خلیل ایرانی	نماینده انجمن شهر پایتخت
۱۸- // فرهنگ فرهی	//
۱۹- // علی اکبرجائی	//
۲۰- // دکتر محسن معین فر	//

(سند شماره ۱۱)

[نشان پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی] (نشان شهرداری تهران) تاریخ ۲۱/۱۱/۳۵ [۱۳۵۵].

شماره ۴۰۹۰/۶

پیوست .....

محرمانه

ریاست کل تشریفات شاهنشاهی

عطف بنامه شماره ۲۱۳۸-۴-۳۵۰/م ت مورخ ۱۶/۱۱/۳۵ درباره ذکر موارد خدمات کسانی که استدعای

نشان طلا و نقره شهر برای آنها شده مراتب زیر را باستحضار میرساند .

نشان طلا - مقاماتی که استدعا گردیده مفتخر بدریافت نشان طلا شوند هر یک بنحوی از انحا با شهرداری همکاری و در اجرای برنامه‌های عمرانی مساعدت کرده‌اند قبلا در اجرای اوامر ملوکانه مقامات ارتشی با تعریض پادگان عشرت آباد و اتصال خیابانهای مسیر غربی و شرقی به یکدیگر از طریق باغشاه کمال مساعدت و همکاری را مبذول داشته‌اند و سازمان رادیو و تلویزیون ایران می‌تواند برنامه‌های فوق العاده جهت جلب همکاری مردم که خود بهترین عامل پیشرفت شده است اجرا نماید و مقدمات این کار نیز فراهم شده است ولی در مورد نشان نقره شرح مختصر از خدمات نامبردگان تهیه که بضمیمه تقدیم میگردد. ش

محرمانه
شهردار پایتخت [امضا غلامرضا نیک پی]

(ادامه سند شماره ۱۱)

تاریخ ..... [۵۵] ۱۳
(نشان شهرداری تهران)

شماره....
شهرداری پایتخت

پیوست ....

[نشان] طلا سال ۲۵۳۵ [۱۳۵۵]

۱- تیمسار ارتشبد رضا عظیمی
وزیر جنگ

۲- // // غلامرضا ازهارى
رئیس ستاد مشترک بزرگ ارتشتاران

۳- // // حسن فردوست
رئیس بازرسی شاهنشاهی

۴- جناب آقای حسینعلی مهران
رئیس کل بانک مرکزی

۵- // // رضا قطبی
مدیر عامل سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران

(ادامه سند شماره ۱۱)

[نشان پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی] (نشان شهرداری تهران) تاریخ .....

شماره.....

پیوست .....

ردیف یک آقای منوچهر فرمان آراء

در مورد همکاری با شهرداری پایتخت جهت ترمیم حفاریهای ناشی از انشعاب آب و همچنین کمک به تامین آب پارکها و مناطق مختلف شهرداری

ردیف ۲ آقای هدایت الله محمودی

همکاری با شهرداران شرق تهران در امور عمرانی شهر و تشویق مردم به عمران و تخصیص زمین جهت ایجاد پارک و مدارس و تشکیل جلسات انجمن ها ی محلی و ارشاد مردم به بهبود منطقه از

هرجهت

.....
ردیف ۳ آقای محمد رزاقی فر
همکاری با شهرداری پایتخت درتامین اعتبارانت لازم جهت امر عمرانی شهرداری مخصوصا ایجاد
شاهراههای و آسفالت خیابانها
.....

ردیف ۴ خانم فردوسی پور
تهیه نقشه‌های شهرداری و شرکت تعاونی و بزرگراهها و پارکینکها
.....

ردیف ۵ آقای حسن اسکندری
اقدام در بهبود ترافیک و تهیه طرحهای پل هوایی و اجرای برنامه‌های اصلاحی جهت ترافیک
.....

ردیف ۶ آقای محمد رجائی رضوی
اقدام در بهبود ترافیک و تهیه طرحهای پل هوایی و اجرای برنامه‌های اصلاحی جهت ترافیک
.....

ردیف آقای محمود فرهاد مجلسی
اقدام در بهبود ترافیک و تهیه طرحهای پل هوایی و اجرای برنامه‌های اصلاحی جهت ترافیک
.....

ردیف ۸ آقای محمود ابراهیم باستانی
فعالیت درتهیه بودجه وتنظیم طرحهای سازمان برنامه درجهت مصرف وجوه تخصیصی برای اقدامات
عمرانی
.....

ردیف ۹ آقای کرملی اسعدیان چالستری
ایجاد پارک و آسفالت معابر و فعالیت استثنایی درعمران منطقه ۶ (جنوب) شهرداری
.....

ردیف ۱۰ آقای ابوالقاسم نظری
فعالیت درمانیزه کردن واحدهای شهرداری
.....

ردیف ۱۱ آقای احمد ناظر
فعالیت دروصول عوارض نوسازی از طریق مکانیزه بطوریکه با سال قبل درآمد بیشتری عاید گردیده است.
.....

ردیف ۱۲ آقای احمد بوربور قلعه نو
فعالیت در وصول درآمدهای عمومی بطوریکه با سال قبل درآمد بیشتری عاید گردیده است.

ردیف ۱۳ آقای میر قوام
فعالیت در وصول درآمدهای عمومی بطوریکه با سال قبل درآمد بیشتری عاید گردیده است.

ردیف ۱۴ آقای مجید یکتایی
شرکت در کمیسیون نامگذاری و اقدام در نامگذاری معابر شهرداری

ردیف ۱۵ آقای ضیا ء الدین کیوان
فعالیت در کاخ جوانان

ردیف ۱۶ آقای علی امینی
فعالیت و تلاش در مداوای فرزندان سازمان تربیتی

ردیف ۱۷ سرگرد رجب نیک هو
فعالیت در امور راهنمایی و رانندگی

ردیف ۱۸ سروان محمداینه کنار
فعالیت در امور راهنمایی و رانندگی

(سند شماره ۱۲)

[سند مربوط دریافت نشان طلای شهر به خانم پروین غفاری معشوقه محمد رضا شاه]

تاریخ ..... [۲۵۳۵] [۱۳۵۵] (نشان شهرداری تهران)

شماره.... شهرداری پایتخت

پیوست ...

خانم پروین غفاری

فرزند جبار

شماره شناسنامه ۸۸۴

تاریخ تولد ۱۳۳۰

محل صدور تهران

شغل فعلی و محل آن   نماینده انجمن شهر پایتخت

(سند شماره ۱۳)

[سند مربوط به دریافت نشان نقره‌ی شهر در سال ۱۳۵۳ به دکتر باقر عاقلی نویسنده شهیر کتاب روز شمار تاریخ ایران از مشروطه تا انقلاب اسلامی]

تاریخ ..... [۱۳۵۵] (نشان شهرداری تهران)
شماره....
شهرداری پایتخت

پیوست ....

آقای دکتر باقر عاقلی

۱- تاریخ تولد   ۱۳۰۸

۲- مدرک تحصیلی   دکتر در اقتصاد از دانشگاه تهران

۳- تاریخ ورود بخدمت دولت   ۱۳۲۹

۴- پایه   حداکثر پایه

مشاغل عمده: نماینده مجلس موسسان، استاد دانشگاه، بازرس دولت در سازمان مسکن، بازرس دولت در شرکت واحد، عضو هیئت [هیئت] مدیره شرکت واحد، مدیرعامل شرکت واحد.
کاربرجسته: بهبود وضع اتوبوسرانی پایتخت

(سند شماره ۱۴)

[سند مربوط به دریافت نشان طلای شهردر سال ۱۳۵۰ به مستشار خارجی پرفسورپولن استاد شهرسازی و مشاور شهردار تهران]

تاریخ ..... [۰] [۱۳۵۰] (نشان شهرداری تهران)
شماره....
شهرداری پایتخت

پیوست ....

تاریخ تولد   ۱۹۲۰ میلادی

مدرک تحصیلی   پرفسور شهرسازی

تاریخ ورود بخدمت شهرداری   [۱۳] ۴۹

مشاغل عمده: مشاور شهردار

نشانهها:

مفتخر بدریافت نشان جشنهای دوهزاروپانصد ساله شاهنشاهی - نشان شهر - نشان درجه چهارم تاج کاربرجسته

تهیه طرح پارک فرح آباد - تهیه طرح تفضیلی عباس آباد - تهیه طرح تفضیلی منطقه فرحزاد بمساحت یازده میلیون متر مربع - تهیه طرح سزه میدان مقابل بازار - همکاری درتهیه طرح موزه سلسله پهلوی.